

MITOS ECOLÓGICOS (II)

Es forat de sa capa d'ozó provoca s'efecte hivernacle

Ses coses no són sempre tan simples. Té que veure, però no és el mateix. A sa premsa es confonen sovint aquests dos aspectes distints d'una dinàmica única, i s'en oblida un efecte que els completa, que és es de reflexió (*albedo*).

Tots tres efectes plegats influeixen a sa quantitat de energia que arriba o es queda a sa nostra atmosfera, i per tant afecten a sa temperatura i a sa seva distribució, i si be pertanyen a sa mateixa gènesi (filtratge), afecten a diferents longituds d'ona de ses radiacions, i no s'han de confondre.

Abans farem una petita referència o traducció del que implica longitud d'ona, just en el que fa referència a ses radiacions visibles i properes, o sigui ses energètiques que impliquen a sa temperatura ambiental. Des de s'infrarroig llunyà sa longitud d'ona va creixent fins més enllà de s'ultravioleta, siguent cada cop menys energètiques, o sigui es color vermell dona més calor que es blau, i més curt que es vermell es s'infrarroig, que dona més calor, i més llarg que es blau es s'ultravioleta (nociu en grans quantitats per sa vida, però sense repercussions sobre sa temperatura ambiental).

Si no existís atmosfera sa temperatura mitja de sa terra seria uns 33 °C menor que sa d'ara, que és d'uns 15 °C. Però com que la tenim canvia s'energia que entra i que surt, en deixa entrar menys i millor per noltros, i no en deixa fogir tota sa que es reflexa dosificant-la (per això en sa nit no fa molta més fresca). Depenguent de sa composició de s'atmosfera tapa i en guarda en diferenta quantitat i longitud d'ona. Ets tres efectes esmentats estan siguent modificats per ses alteracions humanes damunt sa radiació que entra i surt, mitjansant sa modificació dets components atmosfèrics.

1- Efecte ozó. Filtra, o sigui reflexa abans que entri, el 99% de sa radiació ultravioleta (radiació més llarga que es blau), el 61% de sa radiació visible (més energètica a mida que s'acurta cap es vermell), i el 40% de s'infrarroig proper. Si hi ha "forat" es produeixen dos conseqüències diferents: una de salut, o sigui respecte a sa radiació ultravioleta poc energètica però dolenta per sa vida, i s'altra respecte a radiacions que modifiquen temperatura en incrementar s'energia que entra escalfant més La Terra.

El que no està clar és si es forat d'ozó és o no important. Això es debut a que no coneixem abastament es seu cycle natural de variació, i per tant no sabem en quina mesura sa reducció midada en ets darrers anys és cíclica o no, o sigui no tenim referència de si el que hem midat és estadísticament representatiu. Al manco fa pol!.

2- Efecte "albedo". Reflexa quan arriba i amb sa mateixa longitud d'ona, o sigui s'energia que no beu sa terra, s'en torna cap a s'atmosfera de manera immediata i es tuda, afecta sobretot sobre sa diferència de temperatura entre nit i dia (quan a s'ivern hi ha un dia clar, es vespre fa més fret). Hi influeixen distintes variables: a) sa quantitat de gel i neu, que reflexa es 90% de s'energia, com més gel més fresca; b) ets niguls, quan està tapat no fa tanta calor, reflexen entre es 30 i es 60% de sa radiació visible, però no sabem si s'activitat humana està o no influint damunt sa quantitat de nigulositat global i sa seva distribució; c) es color de sa terra: es blau de la mar es queda més des 95% de s'energia que reb, un bosc voltant es 80 %, fins a n'es 55% que just es queda una àrea deforestada (com més deforestació més reflexió i més vermella); d) partícules en suspensió i polució, com més n'hi ha més es reflexa, o sigui més refresca (just

s'erupció des Pinatubo a Filipines provocà fa uns anys un descens mitjà de sa temperatura global de mitg grau).

Curiosament veim que sa polució i sa deforestació refresquen; i sa pujada des nivell de ses aigües, sa reducció de sa nigulositat i de sa superfície de gel polar escalfen. No sabem si s'activitat humana fa pesar una més que s'altra. Al manco fa po!.

3- Efecte hivernacle. Reflexa poc a poc el que s'han begut terra i aigua, i rebota de bell nou, però ho fa amollant energia en un espectre més llarg que s'infrarroig proper a n'es visible, o sigui, reflexa a s'infrarroig llunyà, que rebufa dins s'atmosfera i per tant en part la conserva. Aquesta capacitat de rebotar depen de ses concentracions de gasos com són vapor d'aigua, anhídric carbònic (procedent de sa respiració i de sa combustió), ozó, metà, òxids de nitrògen i d'altres. Sobretot per culpa de s'utilització de combustibles fòsils, sa deforestació i dets incendis, s'activitat humana provoca una major capacitat de rebufo, que escalfa, o sigui retura sa reflexió cap a fora (¿en guarda de més?).

Com que estadísticament és cada cop més probable una nova glaciació per cicles naturals mal coneguts, per ventura dona sa casualitat de que ens serveix per retornar-ho. O no!, per ventura ho pot arribar a fer mal be tot. Això també fa po!.

Com veim el que s'anomenen efectes, són aspectes referits a diferents longituds d'ona d'una mateixa dinàmica, poc coneguda com a conjunt, però no són efectes a confondre: s'efecte ozó és de filtre i damunt longituds d'ona llargues, s'efecte hivernacle és de rebot i damunt longituds d'ona curtes.

Sa natura té mecanismes de compensació que no pareixen ser a curt plaç abastament per compensar ses conseqüències de s'activitat humana, està per veure es llarg plaç, però per ventura sa factura de sa compensació serà per altres generacions mala de pagar.

Un altre dia vos contaré s'antimitologia des pagesos i pastors, bucolitzats per mal de tots.

Tomeu Pons